

Aradványpuszta, Hajdú-Bihar megye. A felvételt Kálnási Árpád készítette 1979. szept. 6-án.

[A fiatalságáról meséljen valamit!]

*Mink . . . Gúton laktunk, tizenöt éves vó^utam, hogy Gútra kerültünk a szüle-
jimmal, árendás fő^udbe, mink oszt abba dó^ugosztunk. Nem nagyon . . . Na meg
osztán a tizenngyes háború, ugi, kiütött. Mi nem nagyon jártunk szó^urakozni.
Èlmentünk, má mikòr a háborúnak vége vó^ut Mártonfálvárg a bálba. Akkor úty
szalattunk hazafele este, hogy le ne mennyík a nap, mire hazamengyünk (!), mer
a szülejink haragudott, ha naplementre nē vó^utunk (otthon), mer akkòr dilután
vó^ut nappali bál. Oszt uty szalattunk a barátné^lkkà^l hazafele. Nem nagyon jár-
tunk mink akkòr. Hát ugi Gúton laktunk, ottan egyedül, messzi vó^utak a lakások
egymáshò, hát osztán mink nem nagyon jártunk szó^urakozni. Sose felejttem èl,
tizenngyes háború vó^ut, tizenngyé^lves vó^utam, oszt jött egy repüllõ^ugép, uty
szalattunk kifele a lakászbùl, nízni, hogy mija. Anyinak [!] láttuk csak, mint egy
gó^uja. Osztán hát mòs meg rá se igyelünk m^u, a repüllõ^ugép^{re}. Meg biciklit.
Hát oan kisjáⁿ vó^utam, oszt monták, hogy megy egy biciklis az országuton, a
Pò^ukába laktunk. Szalattunk kifele, nízttük a biciklit, hogy mijen az a bicikli.
Na, sose felèjtem èl. Hát ojan, ojan kilenc-, tízé^lves lehettem. Hát osztán egyebet
osztán nem tudok. Az apám taksás vó^ut, akkòr mé^lg ugi taksások is vó^utak.*

[Az ünnepekròl tessék valamit mondani! Hogy teltek az ünnepek?]

*Hát ugi a család összejött. A roko^uság èjött meglátogatni bennünket a
tesvírek. Mèr mé^lg akkòr az éⁿ gyermekejim ugi ithon vó^utak, oszt akkòr
èltõ^utt az ünnep. Hát így vó^ut. Hát ugyan az most is úgy van, ha jönnek ugi a
gyerekik mos máⁿ jönnek fe^lköszönteni. Jön az ünnep, meg a né^lvestét, a nevem
napját . . . jönnek köszönteni a gyermekejim. Így ugi oszt è^ltellik az ünnep.*

[Hogy készültek az ünnepekre?]

*Hát ugi csak vártuk, mèr a gyermekik hoztak, hoztak elõ^u . . . hoty kí-
sziccsük èl nekik, hoztak elõ^u, osztán hát elkísizítettük. Most is vó^ut a té^len
januvár . . . januvár tizehatodikáⁿ vó^ut a gyé^lmántlakadalmunk. Na osztán ugi a
család osz mind hozzájárult. Osztán hát jöttek segíteni, elkísizíteni, osztán hát
ffé^lig mula(ttunk), hád zene nē vó^ut, hanem danoláztak. Mind járù^t hozzá
sòrrel, itallal, utyhogy vó^utunk tán ötvenketten. Osztán ötvenkettõ^u, ötvenké^t*

szeméj vó^ut, mer ugyi mos vaⁿ huszonöt onokám, akkor tizehé^d dé^ddonokám. É^s az a huszonöt onoka mind it vó^utak. De mán azok ám féⁱrjnél vannak, meg-nő^usültek. Igen, ijenek, mán ijen nagyok... az onokák. Meg mondom, tizehé^d dé^ddonokám van. Hát osztán mind è^ljöttek, fe^lköszöntöttek bennünket.

[Elmondta: Kaprinyák Mihályné Vajtu Juliánna htb., 78 éves]

Összeállította és lejegyezte: KÁLNÁSI ÁRPÁD

Nyíradony, Hajdú-Bihar megye. A felvételt Kálnási Árpád készítette 1979. szept. 6-án.

[Beszéljen az életéről! Mi volt az az embervásár?]

Mi vó^ut? Onnen vitték az embereket napszámra, aratni, kapáni... Mentünk tengerit törni, meg aratáskor mentem ety cimborával innen aratni. De nagyon jó^u gazdáná^l kerültünk, nemzetes urná. Szászhuszoⁿhat köblös fő^uggye (volt). De nagyon jó^u ember vó^ut, bõrzasztó^u jó^u ember. Tizenngy nap arattunk nála. Öt pengő^ü vó^ut a napszám, napi napszám, nekem, a másíknak meg vó^ut ké^t mázsa búza ké^t hétre. Hát osztánⁿ lető^ütt a ké^t hét. Hát ugyi én szerettem dó^ugozni akkor is... A gazdának vó^ut ety taksása, az után kellett a márkot szedni. Há mikò^r kimentünk, sámsonyijak vó^utak, három kasza vó^ut: ké^t sámsonyi kasza, meg a taksás meg é^m vó^utam. Ké^rdeszte a gazda, hoty hát na, hát szeretik a jó^u munkás embert mindenütt, meg a gyereket is, ahun jó^u. Na, a mi maríkszedő^ünk — asz mongya a taksásnak — miben? Ó^u! — asz mongya — kitünő^ü a... Na jó^u. É^jött a szombat... Na, László^u! Mennyen, ot van a szalona (!), ott a kenyír, anyit (!) vágják — az a nagy búzakenyír vó^ut. Vágják, amennyi jó^ulesik, asz mongya. Hát é^m meg sàjná^tam a cimborát, mèr bizony hagymalevesen arattak a sámsonyijak. Három kupa hagymalevest hoztak, meg nígyet, osztán egísz hé^ten aszt ették. Az éⁿ cimborám meg meg akàrt hàⁿi a hajmalevestü^l (!). Na, mondom, komám! Vágok éⁿ neked. Legyík vasárnap mek hetfün is. Lehusztam osztán ety kiló^unyi szalonát, meg abbùl a búzakenyír^{bü}l jó^u darabot. Felütünk a szekerre, na egyé^l, komám... Bementünk osztán. De vó^ut vacsora készítve... Bemegyek, megvacsorá^tam, kimentünk, osztán reggè^l fe^lkelünk. Na — asz mongya —, fijam! Mennyi píz kèl? Mèr montam, hoty hát veszünk valamit a lábunkra. Mennyi píz kèl? Hát, mondom, ellg lesz öt forint, vagyis pengő^ü. Ugy gondò^tam, nem kírek sokat, mèr màj lefogja. Ellg egy napi napszám. Adott öt pengő^üt, asz mongya: Fijam, kírjé^l még, kírjé^l, mos kírjé^l. Ugy gondò^tam, nem kírek, mèr becsap. Èlkő^üccsük mi az öt pengő^üt ugyis. Biciklit kiváltunk ot, meg veszünk a lábunkra... oszt egy napi napszám. Osztán adott. Bevásárò^tunk. Másik hé^ten kin marattunk úvele, mer tizenngy nap tartott az aratás. A gazda a taksásnak is asz mongya, meg a kocsisnak, mennyík mindenki ahova, vó^ut ety kocsis meg ety kiségitő^ü a kocsis mellett. Na, fijuk! Mennyetek, amère akartok, tije^tek a vasárnap, most é^m vagyok itt... De vó^ut neki szászhatvan darab hízó^uja. Ojan egy-

mázsa hatvan, hetven kiló"sok vó"tak. Mink oszt segítettünk fürösztetni, etetni a gazdának. Asz mondom neki: Nemzetes ur! Ha most eszt a hizó"kat be teccik adni, hunnan lessz a sürvelík, amit mé'g beállit? Hát asz mongya, fijam, a vásárbü. Hát hotyhogy? Akkor nagy veszíje vó"t a disznó"nak, it nálunk is meg mindenfele. Asz mongya: É'n a vásárbül, fijam. Asz mondom: Nem döglík el? É'n — asz mongya — mekkesztem a felesígemmel, hé't köblös fű"dünk vó"t. Asz kaptam a felesígemmel. É'n sose, ety szem termínt nem attam el, mindík hízla'tam. Mindig így mentem fê'fele...

[Elmondta: Prokopics László földműves, 72 éves]

Összeállította és lejegyezte: KÁLNÁSI ÁRPÁD

Peter Sherwood írja Londonból:

„Legyen szabad felhívnom a szerző és a szerkesztőség figyelmét egy téves dátumra a skóciai nyelvjárásokról szóló cikkben. A 127. oldalon — Magyar Nyelvjárások XXII. — az egyik mondat így kezdődik: Az első skót nyelvjárási monográfia 1810-ben jelent meg [J.A.H. MURRAY: *The Dialect of the Southern Counties of Scotland* (....)]. Ez tévedés. Murray e címet viselő előadássorozata csak 1868-9-ben olvastatott fel a Philological Society előtt, így 1869 előtt aligha jelenhetett meg nyomtatásban. Ld.: K. M. Elisabeth Murrey: *Caught in the Web of Words*. Yale University Press. 1977.81-83.”

Szerkesztőség

T A R T A L O M

Cikkek

<i>Keresztes László</i> : Andrássyné Kövesi Magda 70 éves	3
<i>Hoffmann István</i> : A helynevek jelentéstani vizsgálatához	11
<i>Kálnási Árpád</i> : A földrajzi nevek rendszerezésének kérdéséhez	23
<i>Fekete Péter</i> : A vízrajzi nevek változása Tiszaszőlősen a XVIII—XIX. századi adatok tanúsága alapján	35
<i>Kálmán Béla</i> : Fejér megyei helynevek a 18—19. századból	58
<i>Pelle Béláné</i> : Tanyanevek a hevesi járás földrajzi neveiben	97
<i>Máté József</i> : Balmazújváros ragadványneveiből	119
<i>Kovács István</i> : Kitől származik „az chazar Ellen walo Coniuracionak Ky Nylathkozassa” című írás (1555)?	135
<i>Szilágyi Ferenc</i> : Talabor (~ alabor)	153
<i>R. A. Ebeling</i> : Namenkunde in Groningen (Niederlande)	159

Ismertetések, bírálatok

Új Magyar Tájszótár (Ism. Sebestyén Árpád)	165
<i>Penavin Olga</i> : Szlavóniai (kórógyi) szótár (Ism. Sebestyén Árpád)	169
<i>B. Lőrinczy Éva</i> : A magyar mássalhangzó-kapcsolódások rendszere és törvényszerűsége (Ism. Sebestyén Árpád)	173
<i>B. Gergely Piroska</i> : A kalotaszegi ragadványnevek rendszere (Ism. K. Szoboszlai Ágnes)	179
Névtani Értesítő 1979 (Ism. Kálmán Béla)	182
<i>Kiss Lajos</i> : Szláv tükörszók és tükörjelentések a magyarban (Ism. Kovács István)	183

Nyelvjárási szövegek

X. Szatmár keleti része: Szovjetúnió

<i>Sebestyén Árpád</i> : Nagyhódos, Nagyéc, Nagydobrony, Beregújfalu, Ura	189
<i>Kálnási Árpád</i> : Aradványpusztá, Nyíradony	207

Résumés

<i>L. Keresztes</i> : Frau Andrassy Magda Kövesi ist 70 Jahre alt	7
<i>I. Hoffmann</i> : Zu der semantischen Untersuchung der Ortsnamen	21
<i>A. Кальнаши</i> : К вопросу систематизации географических названий	34
<i>P. Fekete</i> : Die Veränderung der hydrographischen Namen in Tiszaszőlős auf Grund der Angaben der 18. und 19. Jahrhunderten	57
<i>B. Kálmán</i> : Ortsnamen des Komitates Fejér (Weißenburg) aus dem 18.—19. Jahrhundert	95
<i>Др. П. Надь-Пеллэ</i> : Особенности топонимики хуторов в географических наименованиях хевешского уезда	117
<i>J. Máté</i> : Beinamen aus der Gemeinde Balmazújváros.	133
<i>I. Kovács</i> : Von wem stammt die Schrift „az chazar Ellen walo Coniuracionak Ky Nylathkozassa” (1555)?	152
<i>F. Szilágyi</i> : Talabor (~alabor) 'Hemmschuh'	157
<i>R. A. Ebeling</i> : Névtani kutatások a hollandiai Groningenben	162

Kossuth Lajos Tudományegyetem
A kiadásért felelős: Kónya István
Felelős szerkesztő: Kálmán Béla

Műszaki és technikai szerkesztő: Kovács István

A kézirat nyomdába érkezett: 1980. november hó. Megjelent: 1981. május hó. Készült monószedéssel, íves magasnyomással, az MSZ 5691—50 és az MSZ 5602—55 szabvány szerint.

Példányszám: 700. Terjedelem: 13 A/5 ív.
81.819.66-19-2 Alföldi Nyomda, Debrecen

